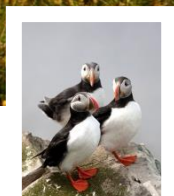
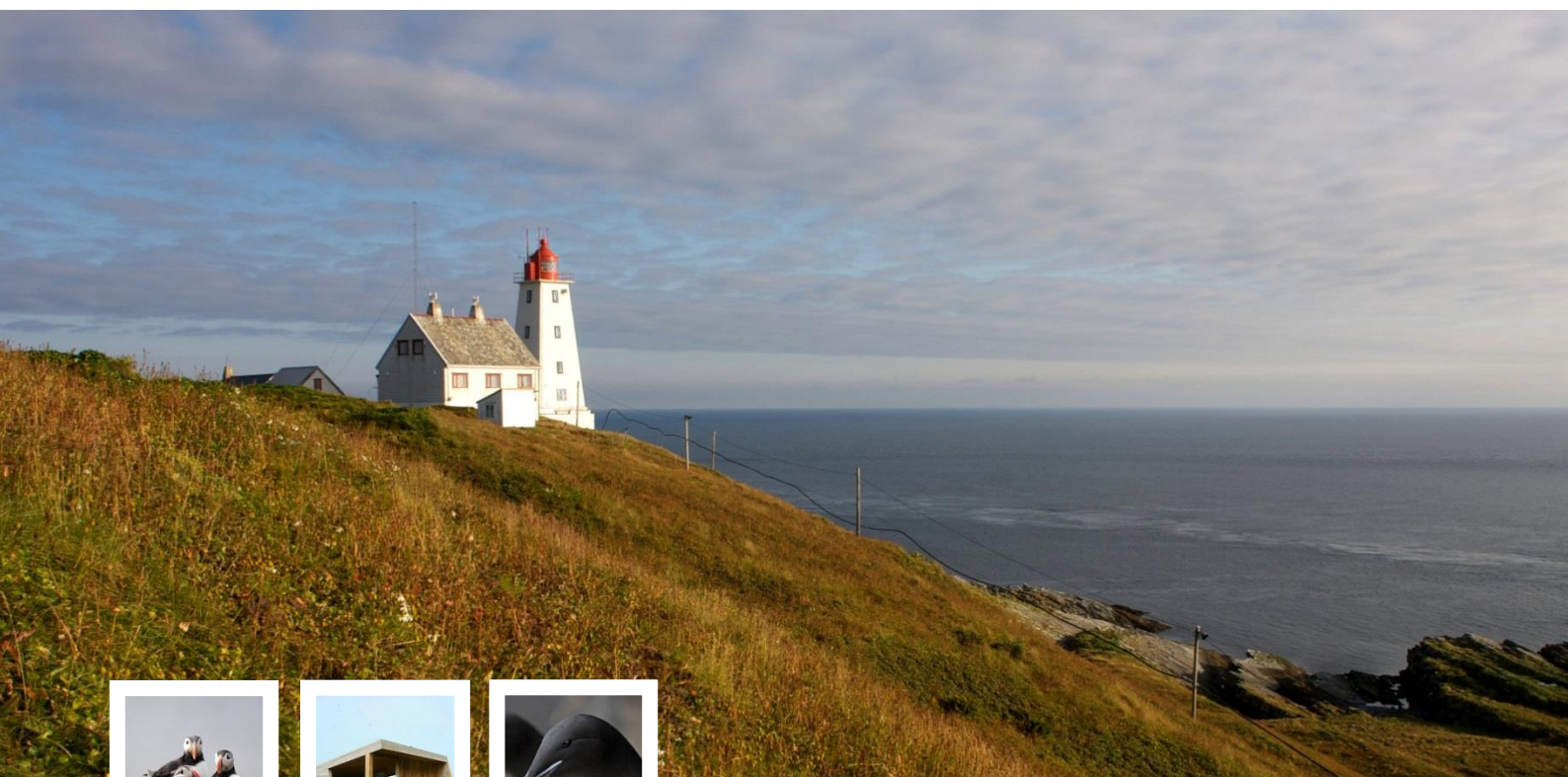

Fylkesmannen i Finnmark
*Miljøvern*avdelingen

Forvaltningsplan for Hornøya og Reinøya naturreservat

Vardø kommune

Forsidebilder

Vardø fyr – Foto: Jostein Fløgstad, Fylkesmannen i Finnmark

Lundefugl – Foto: Jostein Fløgstad, Fylkesmannen i Finnmark

Fuglekickerskjul – Foto: Pål Anders Martinussen, Fylkesmannen i Finnmark

Polarlomvi – Foto: Tormod Amundsen, Biotope

Fylkesmannen i Finnmark Statens hus 9815 VADSØ www.fylkesmannen.no	FMFI Rapport nr: 2014:6 ISSN 0800-2118 Dato: 18.9.2014
<p>Tittel: FORVALTNINGSPLAN FOR HORNØYA OG REINØYA NATURRESERVAT</p> <p>Forfatter: Pål Anders Martinussen, Fylkesmannen i Finnmark</p>	
<p>Oppsummering:</p> <p>Hornøya og Reinøya naturreservat ble opprettet 28. januar 1983. Formålet med vernet er blant annet å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn og fugleliv.</p> <p>Det vernede området består av øyene Hornøya og Reinøya, og de to små holmene Prestholmen og Avløysa. Reservatet er det østligste av 14 verna sjøfuglkolonier langs Finnmarkskysten og har et stort antall hekkende sjøfugl, hvorav flere er rødlistearter.</p> <p>Hornøya sin nærhet til Vardø gjør fuglefjellet til et yndet mål for fuglekikkere og fotografer. Øya er også en viktig lokalitet for forskning på sjøfugl, med mange studier av en rekke sjøfuglarter over lang tid. Området har også i lang tid hatt kommersiell interesse knyttet til eggsanking og molteplukking.</p> <p>Tema som tas opp i forvaltningsplanen er blant annet skjøtsel, bekjempelse av mink, overvåking, og utvidelse av ferdselsforbudstiden.</p> <p>Målsetningen for forvaltningen av Hornøya og Reinøya naturreservat er at området skal forvaltes slik at naturkvalitetene blir tatt vare på samtidig som området fortsatt kan nyttes til friluftsliv og forskning innenfor rammene av verneformålet.</p> <p>Planen med tilhørende bevaringsmål bør revideres med omkring 10 års mellomrom.</p>	
<p>Emneord:</p> <p>Naturvern, forvaltningsmål, bevaringsmål, naturreservat, fugl, våtmark</p>	

Forord

Fylkesmannen i Finnmark er forvaltningsmyndighet for Hornøya og Reinøya naturreservat etter en egen verneforskrift. Verneforskriften gjør rede for formålet med vernet og hvilke regler som gjelder for ulike typer aktiviteter. Verneforskriften er kortfattet og gir et visst rom for skjønn. I den praktiske og daglige forvaltningen av verneområdet er det derfor behov for en forvaltningsplan som utdyper og konkretiserer verneforskriften.

Forvaltningsplanen skal gi økt forutsigbarhet for rettighetshavere og brukere i spørsmål knyttet til forvaltningen av verneområdet, samt være et praktisk hjelpemiddel til å ivareta verneformålet. Forvaltningsplanen omtaler brukerinteresser som berøres av verneforskriften, og redegjør mer detaljert enn verneforskriften for hvordan ulike forvaltningsmessige problemstillinger skal håndteres.

Forvaltningsplanen kan ikke åpne opp for tiltak eller aktiviteter ut over rammene som verneforskriften setter. Den kan heller ikke innføre strengere restriksjoner enn det verneforskriften tilsier.

Fylkesmannen har under utarbeidelse av planen hatt dialog med en referansegruppe hvor ulike interesser i Hornøya og Reinøya naturreservat har vært representert. Referansegruppa har bestått av Vardøhus festning, Vardø Havn KF og Hornøyas venner.

Takk til referansegruppa og alle andre som har kommet med innspill og uttalelser til arbeidet med forvaltningsplanen.

Vadsø, 18.9.2014

Bente Christiansen
fylkesmiljøvern sjef

Innhold

1 Innledning	6
1.1 Hornøya og Reinøya naturreservat	6
1.2 Hvorfor vern?	6
2 Beskrivelse og status	8
2.1 Områdebeskrivelse	8
2.2 Eiendomsforhold	8
2.3 Naturfaglige verdier	9
2.4 Kulturminner	14
2.5 Tradisjonell beiting	15
2.6 Forvaltningsmål	15
2.7 Bevaringsmål	16
3 Brukerinteresser	18
3.1 Verneforskriften	18
3.2 Bygninger og tekniske inngrep	18
3.3 Friluftsliv og turisme	20
3.4 Forskning og undervisning	21
3.5 Jakt, fiske og eggsanking	22
4 Forvaltningsoppgaver og tiltak	24
4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak	24
4.2 Overvåking av naturkvaliteter	26
4.3 Informasjon	27
4.4 Oppsyn	28
5 Saksbehandling	29
5.1 Forvaltningsmyndighet	29
5.2 Lovverk, føringer og forvaltning	29
6 Referanser	33
Vedlegg 1: Verneforskrift	34
Vedlegg 2: Regler for ferdsel, eggsanking og fiske	37
Vedlegg 3: Naturmangfoldlovens kapittel II og § 48	38
Vedlegg 4: Registrerte fugler	41
Vedlegg 5: Registrerte planter på Reinøya	42
Vedlegg 6: Eiere av bygninger/infrastruktur	43
Vedlegg 7: Tiltaksliste	44
Vedlegg 8: Verneområdekart	45
Vedlegg 9: Artsplakat	46

Reinøya - Foto: Tormod Amundsen / biotope.no

1 Innledning

1.1 Hornøya og Reinøya naturreservat

Hornøya og Reinøya naturreservat ble opprettet ved kongelig resolusjon av 28. januar 1983. Reinøya ble fredet som naturreservat 14. september 1973 for så å bli innlemmet i Hornøya og Reinøya naturreservat i 1983. Verneformålet for naturreservatet er å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er tilknyttet området. Ferdselen er regulert av en egen forskrift for ferdsel, eggsanking og fiske av 11. mai 1983 (Vedlegg 2). Her er det spesifisert at ferdsel på Hornøya er tillatt under fuglefjellet i vest samt fra kaien i øst og opp til og omkring fyret på østsiden.

Denne forvaltningsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel for å opprettholde og fremme verneformålet. Planen skal sikre en konsekvent forvaltning ved å gi konkrete retningslinjer for blant annet bruk, informasjon, skjøtsel og saksbehandling. Planen skal videre gi en samlet skildring og dokumentasjon av natur- og brukerinteresser innenfor området, og om det er spesielle forhold som truer eller kan true verneformålet. Planen er ikke juridisk bindende, den gir kun retningslinjer for

forvaltningen, og skal synliggjøre ansvarsforhold og forvaltningsmyndighet.

I naturreservatet er både fugler, andre dyr og plantelivet fredet, og det skal ikke settes i verk tiltak som kan endre naturmiljøet.

Naturreservat som verneform etter naturmangfoldloven § 37

Naturreservat er den strengeste formen for vern etter naturmangfoldloven. Områder som inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt type natur, eller på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold kan vernes som naturreservat. Områder med spesielle geologiske forekomster, eller som har særskilt naturvitenskapelig verdi kan også ha denne verneformen.

Naturmangfoldloven erstattet naturvernloven 1. juli 2009. Hornøya og Reinøya naturreservat forvaltes etter naturmangfoldloven. Forskriften som ble vedtatt i 1983 gjelder fortsatt.

1.2 Hvorfor vern?

Naturvern bygger på opplevelser samt kunnskap og bevissthet om kvaliteter og egenskaper i naturen. Norsk politikk og lovgiving baserer seg på at naturen har en egenverdi som gjør at all natur og alle

arter har en rett til å eksistere. Mennesket inngår som en del av naturen med et særlig ansvar i kraft av sin sterke påvirkning på mange økologiske prosesser. Naturen har også en opplevelsesverdi, en verdi for folks helse og trivsel, og gjennom friluftsliv en verdi som skaper forståelse for vern av natur.

Hornøya og Reinøya er små i areal, men representerer et viktig hekkeområde for blant annet krykkje (*Rissa tridactyla*), lomvi (*Uria aalge*), polarlomvi (*Uria lomvia*), alke (*Alca torda*) og lunde (*Fratercula arctica*). Området har også stor opplevelsesverdi for publikum.

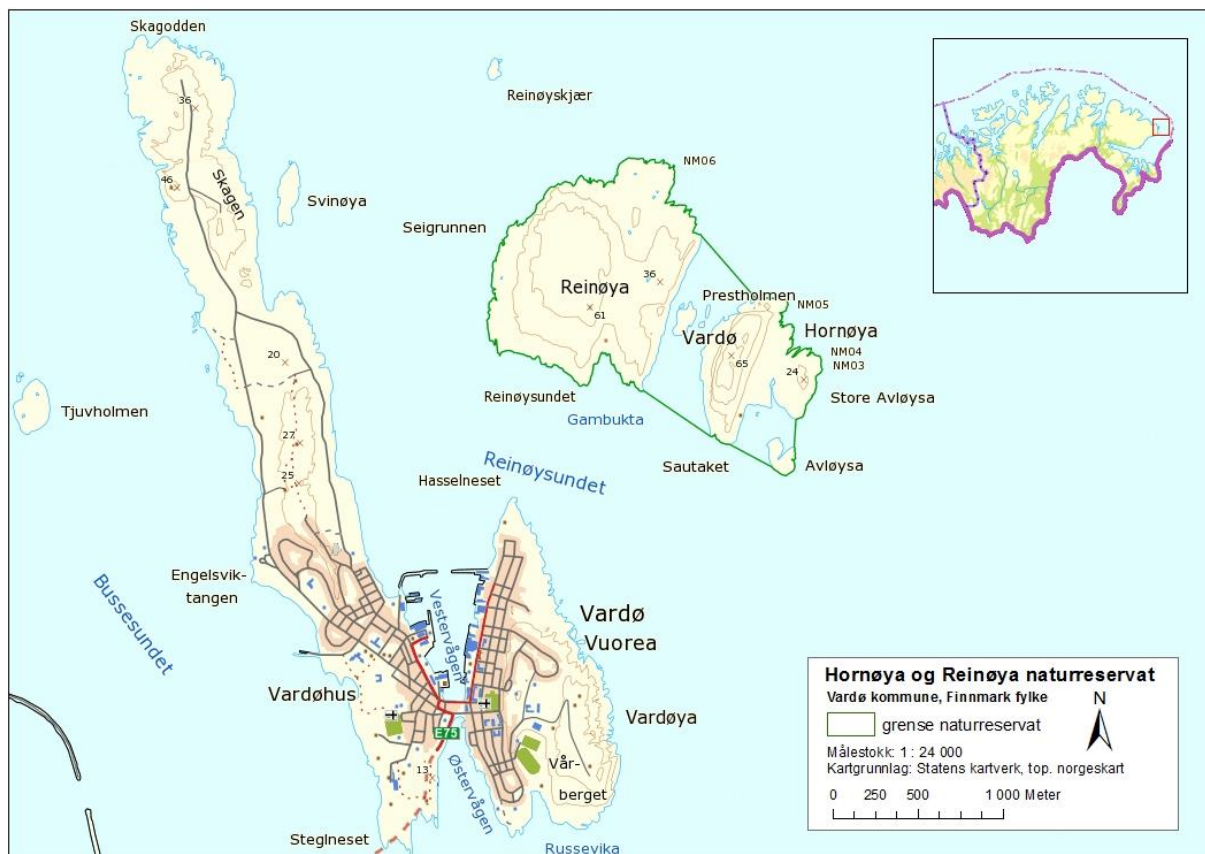
Mangfoldet av arter og naturtyper blir i stor grad negativt påvirket av menneskelig aktivitet som utbygging, endret arealbruk og forurensning. Ivaretagelse av naturverdier gjennom plan- og bygningsloven står ikke alltid sterkt nok mot slike påvirkningsfaktorer. Å verne områder som Hornøya og Reinøya etter naturmangfoldloven gir et sterkere juridisk vern, og dermed en bedre sikring av arealet.

Flyfoto av Hornøya. Reinøya til høyre i bildet - Foto: Tormod Amundsen / biotope.no

2 Beskrivelse og status

2.1 Områdebeskrivelse

Figur 1: Kartet viser Hornøya og Reinøya naturreservat.

Hornøya og Reinøya naturreservat ligger i Vardø kommune, 2 km nordøst for Vardø by. Området omfatter Hornøya og Reinøya, samt de to små holmene Prestholmen og Avløysa. Reservatet dekker et areal på ca. 2000 dekar, hvorav ca. 1500 dekar er landareal. Landarealene består av grunnlendt mark (63,6 %), fjell i dagen (10,6 %) og anna jorddekt fastmark (6,0 %). Vannarealet utgjør 19,7 %. Normaltemperaturen i januar er -5,1 °C, og 9,2 °C for juli. Årlig nedbørsmengde er 563mm.

Reservatet er det østligste av 14 verna sjøfuglkolonier langs Finnmarkskysten, og har et stort antall hekkende sjøfugl. Hornøya er også et referanseområde i SEAPOP, et helhetlig og langsiktig

overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler (www.seapop.no).

2.2 Eiendomsforhold

Hornøya og Reinøya naturreservat omfatter følgende eiendommer:

Gnr/Bnr	Navn	Grunneier
18/2	Prestholmen	Opplysningsvesenets fond
18/3	Reinøya	Vardøhus festning
18/4	Hornøya	Vardø kommune
18/5	Avløysa	Øst-Finnmark tingrett

2.3 Naturfaglige verdier

Vegetasjon

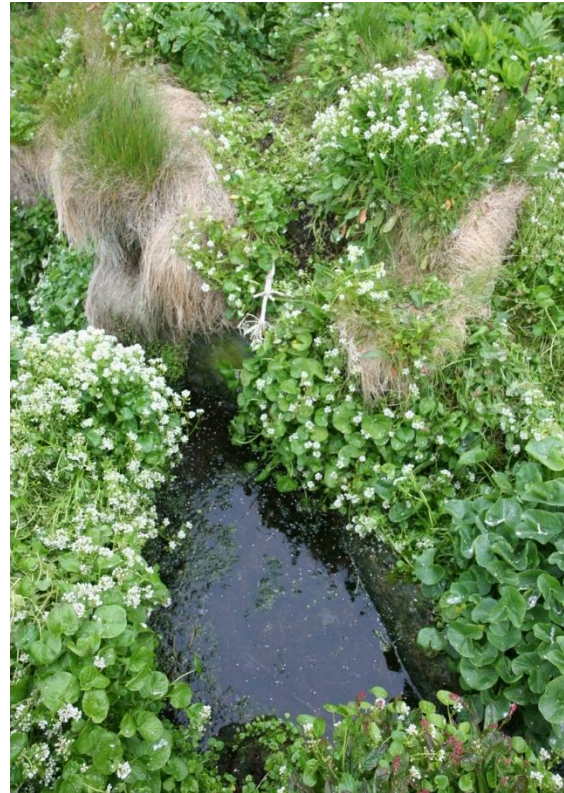
Naturreseptet ble naturtypekartlagt i 2013. Rapporten fra arbeidet er per dags dato ikke ferdig. Vi antar at Hornøya og Reinøya faller inn under naturtypen fuglefjell, med de to hovedtypene fuglefjelleng og fugleberg. Naturtypen kjennetegnes ved sterkt fuglegjødslingspreg. Fuglefjell finnes langs hele kysten fra Sunnmøre og nordover. Naturtypen fuglefjell er listet som sårbar (VU) på Rødliste for naturtyper (Lindgaard & Henriksen 2011).

Naturtyper

Definisjonen på naturtype er "en ensartet type natur som omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der". Naturtypeinndelingen er et verktøy for å typeinndelegge og beskrive variasjonen i norsk natur.

Hornøya og Reinøya preges av store arealer med fuglegjødsleng. Bare et fåtall arter trives med så sterk gjødsling. Området er dermed nokså artsfattig. Likevel fremstår det som frodig. Det er fordi artene, som er tilpasset det høye gjødslingsinnholdet i jorda, klarer å utnytte dette til høy produksjon. Skjørbuksurt (*Cochlearia officinalis*), engsyre (*Rumex acetosa*), rødsvingel (*Festuca rubra*) og strandbalderbrå (*Matricaria maritima*) er svært vanlige arter og er utbredt over hele området. I tillegg er kvann (*Angelica archangelica*), rød jonsokkblom (*Silene dioica*), sauetelg (*Dryopteris expansa*) og molte (*Rubus chamaemorus*) typiske innslag på engene (Sortland 1988, Alm 2002). Kildegras (*Catabrosa aquatica*) finnes til dels i store mengder, hovedsakelig i tilknytning til dammer og sumpområder. Arten har fått status nær truet (NT) i Norsk Rødliste for arter 2010, fordi den er i sterk tilbakegang i sør og

midt Norge. I vedlegg 5 er det en oversikt over registrerte planter på Reinøya.

Skjørbuksurt - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

Fugleliv

Kategorier i Rødlista 2010

RE	Utdødd i Norge
CR	Kritisk truet
EN	Sterkt truet
VU	Sårbar
NT	Nær truet
DD	Datamangel
LC/NA/NE	Ikke truet

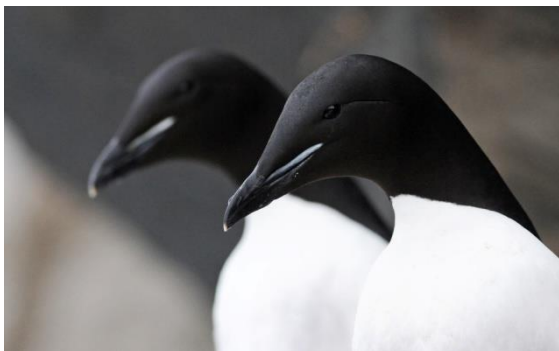
I fuglefjellene på vestsiden av øyene er det et spektakulært syn når tusenvis av sjøfugl samles hvert år for å hekke. I de bratte fjellsidene hekker blant annet alke, lomvi, polarlomvi, krykkje, lunde, teist (*Cephus grylle*) og toppskarv (*Phalacrocorax aristotelis*). På de flate, åpne partiene hekker måkeartene gråmåke (*Larus argentatus*), fiskemåke (*Larus canus*) og svartbak (*Larus marinus*).

Lomvi - Foto: Jostein Fløgstad / Fylkesmannen i Finnmark

Etter kollapsen i Øst-Finnmark 1986/87 ble 80-85 % av lomvibestanden borte på grunn av høy voksendødelighet forårsaket av lite lodde i Barentshavet (Gjershaug 2010). Siden har bestanden av lomvi (CR) på Hornøya stadig økt. Trenden fortsatte i 2012, og bestanden lå på anslagsvis 12 000 par (Barrett 2012). Mellom 2000 og 3000 individer ble talt på Reinøya i 2013 (Barrett 2013). Den norske lomvi-bestanden har totalt sett opplevd en nedgang på 80 % i perioden 1962 – 2009 (artsdatabanken.no¹). Hornøya er en av de få koloniene i Norge som har en livskraftig og økende bestand.

Polarlomvi (VU) er lik lomvi i utseende, men har et kortere og tykkere nebb, og en lys stripe langs kanten av overnebbet. Den har en nordligere utbredelse enn lomvien og finnes i all hovedsak bare i Finnmark. I 2013 var det i underkant av 100 individer på Reinøya (Barrett 2013). På Hornøya var bestanden i 2012 på ca. 300 par (Barrett 2012).

Polarlomvi - Foto: Tormod Amundsen / biotope.no

Hekkebestanden av alke (VU) er vanskelig å beregne fordi eggene ofte ligger skjult. I tillegg er det stor variasjon på hvor mange fugl som oppholder seg ved koloniene fra dag til dag og gjennom døgnet (Lorentsen 2009). I 2013 var hekkebestanden på Reinøya mellom 100 og 150 par (Barrett 2013). Bestanden på Hornøya er for tiden stabil, og i 2012 var bestandsstørrelsen mellom 200 og 300 par (Barrett 2012).

Alke - Foto: Jostein Fløgstad / Fylkesmannen i Finnmark

Lunde (VU) hekker ofte i store kolonier, og er utbredt fra Rogaland i sør til Finnmark i nord. Den hekker i huler under bakken eller i steinurer. I løpet av perioden 1980 – 2008 har bestanden på Hornøya økt (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009). I 2012 lå bestanden stabilt mellom 10 000 og 15 000 par (Barrett 2012). I 2013 ble antall okkuperte huler på Reinøya anslått til mellom 1100 og 1500 (Barrett 2013).

¹ <http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/Rodliste2010/Vurdering/Uria+aalge/34389>

Lunde - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

Krykkje (EN) er en liten oseanisk måke. Reirene bygger de tett i tett på hyller i fjellveggen hvor de legger 2 til 3 egg. Den norske bestanden sett under ett har vært i tilbakegang siden overvåkingen startet i 1980, og på Hornøya har hekkebestanden blitt redusert med 65 % i perioden 1980 - 2008 (Lorentsen & Christensen-Dalsgaard 2009). I 2012 var bestandsstørrelsen et sted mellom 7000 og 10000 par her (Barrett 2012). På Reinøya var det mellom 1500 og 2000 par i 2013 (Barrett 2013).

Krykkje - Foto: Bjørn Frantzen

Bestanden av toppskarv på Hornøya har hatt en jevn økning fra 50 par i 1990 til nesten 800 par i 2011 (Anker-Nilssen et al. 2012). Bestanden viste derimot en nedgang til 600 - 650 par i 2012 (Barrett 2012). Det var i underkant av 100 par toppskarv på Reinøya i 2013 (Barrett 2013). Storskarv (*Phalacrocorax carbo*) hekker kun på Reinøya, med ca. 400 par i 2013 (Barrett 2013).

Toppskarv - Foto: John Larsen

I de siste årene har måkebestanden gått kraftig tilbake. På Hornøya lå gråmåkebestanden mellom 5000 og 10000 par i 2012 (Barrett 2012), og antallet svartbak mellom 50 og 100 par. På Reinøya hekket det i 1983 36000 par gråmåke og 450 par svartbak (Strann et al. 2004). I 2009 var gråmåkebestanden redusert til ca. 3000 par (Barrett 2013), og antallet svartbak var mellom 150 og 500

par. Fiskemåke (*Larus canus*) (NT) hekker innover de flate partiene på øyene.

Antallet teist (VU) på Hornøya var under 10 par i 2012 (Barrett 2012). Det antas at den nasjonale bestanden har hatt en nedgang på 30 – 50 % i perioden 1983 – 2009 (artsdatabanken.no²).

Ærfugl (*Somateria mollissima*) hekker i reservatet, og i 2012 var det i underkant av 50 par på Hornøya (Barrett 2012), og ca. 150 par på Reinøya i 2008 (Barrett 2013). Praktærflugl (*Somateria spectabilis*) og stellerand (*Polysticta stelleri*) (VU) opptrer i flokker rundt øyene i vinterhalvåret (Strann et al. 2004).

Stellerand - Foto: John Larsen

Under vårtrekket brukes området som rasteplass for havelle (*Clangula hyemalis*), sjøorre (*Melanitta fusca*) (NT) og iblant svartand (*Melanitta nigra*) (NT) (Strann et al. 2004). Havhest (*Fulmarus glacialis*) (NT) og havsule (*Morus bassanus*) kan ofte ses i reservatet under hekkesesongen. Havørn (*Haliaeetus albicilla*) hekker i nærområdet og bruker Hornøya og Reinøya til jakt og hvile gjennom hele året (Strann et al. 2004). På Hornøya ble det i hekkesesongen 2012 på det meste observert 11 ørn (hvorav de fleste havørner) samtidig. Hønsehauk (*Accipiter gentilis*) (NT) bruker området til jakt utover høsten og vinteren, og jaktfalk (*Falco rusticolus*) (NT) jakter regelmessig her på høsten. Vandrefalk (*Falco peregrinus*) har også blitt observert på jakt i området.

Jaktfalk - Foto: John Larsen

Av hekkende spurvefugl i reservatet fins lappiplerke (*Anthus cervinus*), lappspurv (*Calcarius lapponicus*) og snøspurv (*Plectrophenax nivalis*). Se vedlegg 4 for en utfyllende liste over de vanligste fugleartene i reservatet.

Tabell 1: Tilnærmet bestandsstørrelse av hekkende sjøfuglpar på Hornøya og Reinøya (Furness & Barrett 1985, Barrett 2013) på vernetidspunktet og senere år.

Hornøya		
Art	1983	2012
Toppskarv	140	600-650
Svartbak	180	50-100
Gråmåke	14500	5000-10000
Krykkje	21000	7000-10000
Alke	200	200-300
Lomvi	5000	12000
Polarlomvi	350	300
Teist	100	< 10
Lunde	5000	10000-15000
Reinøya		
Art	1983	År i parentes
Storskarv		400 (2013)
Toppskarv	10	≤ 100 (2013)
Svartbak	450	150-500 (2009)
Gråmåke	36000	3000 (2009)
Krykkje	2000	1500-2000 (2013)
Alke	50	100-150 (2013)
Lomvi	500	2000-3000 ¹ (2013)
Polarlomvi	50	≤ 100 ¹ (2013)
Teist	100	
Lunde	1000	1100-1500 ² (2013)

¹ Antall individer

² Antall okkuperte huler

² <http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/Rodliste2010/Vurdering/Cephus+grylle/34390>

Dyreliv

Av pattedyr er oter (*Lutra lutra*) (VU) og mink (*Neovison vison*) registrert i reservatet.

Amerikansk mink ble innført i Norge på 1920-tallet og har etter det etablert seg i hele landet, også på Hornøya og Reinøya. I Norge er den en skadelig fremmed art. Den tar både egg, unger og voksne individer, særlig av bakkehekkende fugler. I *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012* (Gederaas et al. 2012) er

minken klassifisert til SE (svært høy risiko). Fremmede arter med en svært høy risiko er faktiske eller potensielle økologiske skadegjørere og har potensial til å etablere seg over store områder. Sju mink ble fanget på Reinøya i 2013 i regi av Statens naturoppsyn (SNO).

Oter ble observert regelmessig i sjøkanten på Reinøya i 2003 (Strann et al. 2004). Sportegn tydet på at området muligens også hadde ynleplass.

Fuglefjellet på Hornøya - Foto: Tormod Amundsen / biotope.no

Vardø fyr - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

2.4 Kulturminner

Vardø fyr

Vardø fyr ble første gang tent 15. september 1896. Før byggingen ble det ekspropriert ca. 16 dekar på toppen av øya samt veirett og plass til naust og landing. Maskinhus med tåkesignal ble bygd i 1910. Tåkesignal var ansett som nødvendig for den kommende skipstrafikken med utskipping av malm fra Sør-Varanger. I 1912 ble det bygd en assistentbolig for assistent og reserve-assistent. I 1937 ble det gamle horn-tåkesignalet byttet ut med et kraftig diafonapparat, samtidig som de gikk til anskaffelse av dieselaggregater for strøm til fyrlyset. Etter krigen lå omkring 3000 landminer på øya, slik at fyrfamiliene måtte vente med å flytte tilbake. Nytt tårn ble påbegynt i 1946 og bestod av en 14 meter høy jernkonstruksjon kledd med trepanel og senere eternittplater. I 1947 ble det satt opp taubane for transport av sand, sement

og lignende til arbeidsstedet. Det gamle maskinhuset ble revet ned og et nytt i jernbetong ble støpt. Fundament for oljetanker ble også støpt. I 1948 ble det bygget to nye uthus og en ny tjenestebolig. De to eldre boligene ble delvis ominnredet og pusset opp. I 1953 ble det installert radiofyr. Stasjonen ble i 1959 tørnstasjon, og det gamle fyret og fyrmesterboligen ble revet. Betjentboligen fra 1948 ble ominnredet med felles stue, kjøkken og bad, og med soverom til hver av betjentene. I 1976 ble det gamle diafonanlegget erstattet med nautofon. Fyret ble avfolket og automatisert i 1991, og er i dag fredet etter lov om kulturminner. Området rundt fyret og stien ned til naustene er fredet etter lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet er identisk med området der ferdsel er tillatt i naturreservatet (se vedlegg 8). Bygningsmassen omfatter fyrtårn, maskinhus, bolig, uthus, maskinhus for taubane og to naust nede ved landingen. Tuftene etter det

gamle fyret ligger nord for dagens bygninger. I området finnes også rester av tyske befestninger. Hornøyas Venner leier i dag bygningene av Kystverket. På sommeren bruker fugleforskere fyret som feltstasjon.

Samisk offerplass

Hornøya har i følge eldre kilder vært et samisk offersted (Vorren & Eriksen 1993). Det er ukjent hvor på øya dette kan ha vært.

Torvgammer på Reinøya

Vardøhus Festning har to torvgammer i Gamvikbukta sør på Reinøya. Gammene ble brukt av henholdsvis befalet ("Hygga") og menige ("Trygga"). Disse ble oppført på slutten av 1800 - tallet i forbindelse med festningens bruksrettigheter til øya. Gammene omfattes av Vardøhus Festnings verneplan.

Gammen "Hygga" på Reinøya - Foto: Fylkesmannen i Finnmark

2.5 Tradisjonell beiting

Vi har ingen kjennskap til at området tidligere har vært benyttet til beite. I 2000 fikk imidlertid Persfjord beitelag tillatelse av Kommandanten for Vardøhus festning, som grunneier, og Fylkesmannen til å bruke Reinøya som beite for inntil 10 værere. Årsaken til søknaden var at nye veterinærrestriksjoner gjorde at værere fra Vardø ikke lenger fikk gå sammen med

værer fra Vadsø-området på Lille Ekkerøy. Det ble i utgangspunktet søkt om å få beite på Hornøya, men dette ble avslått av Fylkesmannen av hensyn til turistene og lundegangene.

I 2002 gjennomførte Fylkesmannen en botanisk vurdering av beitets effekt på vegetasjonen (Alm 2002). Konklusjonen ble at beitet ikke ga særlige effekter på øyas vegetasjon. På dette grunnlaget fikk beitelaget fornyet tillatelse til slipp av inntil 10 værere på Reinøya, med virkning fra sommeren 2003 og inntil videre.

I 2009 trakk Kommandanten sin grunneiertillatelse til beite tilbake. Bakgrunnen for dette var hovedsakelig den slitasje som sauene hadde påført på og omkring gammene på øya. Fylkesmannen valgte derfor å trekke tilbake tillatelsen til beite med værere på Reinøya, da vi anså kulturverdier som en del av verneverdiene i området. Fylkesmannen så også uheldige juridiske sider ved vedtaket, da det ikke ble gitt som et tidsbegrenset/midlertidig unntak. Siden området før dette ikke hadde vært i bruk til sauebeite på minst 60 år, kom ikke beitet inn under standardformularet "tradisjonell beiting". Det ble derfor vurdert dihten at tillatelsen hadde en uheldig presedensvirkning knyttet til den formelle rammen for unntak fra vernebestemmelser.

I forbindelse med revisjon av verneforskriften må det vurderes om bestemmelsen om tradisjonelt beite skal videreføres.

2.6 Forvaltningsmål

Forvaltningsmål

Hornøya og Reinøya naturreservat skal forvaltes slik at naturkvalitetene blir tatt vare på samtidig som området fortsatt kan nyttes til friluftsliv og forskning innenfor rammene av verneformålet.

Rammene forvaltningsmålet gir betyr at området må skjermes mot inngrep eller aktiviteter som kan ødelegge eller forringe de naturkvalitetene vernet er ment å ivareta. Reservatet skal opprettholdes som et område godt egnet til hekking. Slik kan flest mulig fugl få frem unger innenfor rammene av det mattilgangen tillater. Gunstige forhold i hekkeområdet for de aktuelle sjøfuglartene kan være avgjørende for at sjøfuglbestanden kan ta seg opp i år med god næringstilgang.

2.7 Bevaringsmål

Verneforskriften skal konkretiseres gjennom forvaltnings- og bevaringsmål for reservatet. Verneformålet viser til hvilke naturkvaliteter vi ønsker å bevare i verneområdet. I denne planen er naturkvalitetene fugleliv og vegetasjon. For hver naturkvalitet er det definert bevaringsmål (tabell 2). Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at et utvalg av naturkvaliteter i et verneområde skal ha. Bevaringsmålene skal være målbare, og kan for eksempel presiseres gjennom forekomst av arter eller antall individer av en art.

For sjøfuglene i reservatet vil utviklingen i antall hekkende fugl over tid være et mål på tilstanden. Dette kan dokumenteres gjennom systematiske tellinger og overvåking. Vi må imidlertid være oppmerksomme på at utviklingen også er avhengig av andre faktorer som mattilgangen i havet.

Tilstandsvariabelen er den eller de egenskapene ved naturkvaliteten som bevaringsmålet er rettet mot.

Tilstandsklassen er delt inn i god, middels eller dårlig. Dette angir tilstanden naturkvaliteten er i. Det er foreslått tiltak som kan være med på å bidra til å oppnå ønsket tilstand for naturkvaliteten. Selv om den er vurdert som god er det viktig å legge til rette slik at den forblir god.

Overvåkingsmetodikk

Miljødirektoratet utvikler et fagsystem for overvåking av verneområder basert på bevaringsmål og tilstandsvariabler. Dette vil bli benyttet når det er ferdigstilt.

Tabell 2: Oversikt over bevaringsmål for Hornøya og Reinøya naturreservat

Naturkvalitet	Bevaringsmål	Tilstandsvariabel	Tilstand	Metode	Aktuelle tiltak
Fugleliv	Ingen negativ utvikling i bestandene av hekkende sjøfugl på sikt. Endringer som følge av menneskelig aktivitet skal ikke forekomme.	Stabil forekomst av de sjøfuglartene som naturlig hører til i reservatet.	Middels Bestandene av gråmåke, svartbak, krykkje og teist har gått tilbake gjennom årene.	Overvåke effekten besøkende har på fuglelivet i reservatet.	Forlengelse av ferdselsforbudet Kanaliserer ferdsel slik at hekkeplassene ikke unødig forstyrres. Besøkende til Hornøya skal bli godt informert om ferdselsrestriksjonene før avreise til øya. Fortløpende overvåking av sjøfuglbestandene i reservatet, og tilleggstakseringer på Reinøya
Vegetasjon	Vegetasjonen i området skal opprettholdes med samme utbredelse og sammensetning. Endringer som følge av menneskelig aktivitet skal ikke forekomme.	Ingen vegetasjonsslitasje utenfor stiene	God Lite slitasje utenfor stiene.	Overvåke effekten besøkende har på vegetasjonen i reservatet.	Kanaliserer ferdsel til stiene Klopplegging/kokosmatter ved behov. Besøkende til Hornøya skal bli godt informert om ferdselsrestriksjonene før avreise til øya.
Fugl og vegetasjon	Ingen forekomst av fremmede arter	Fremmede arter	Middels Tilstedeværelse av mink i reservatet.	Feltobservasjoner av oppsynspersonell.	Fjerne alle fremmede arter som kan påvirke verneverdiene negativt. Metode vil variere avhengig av art.

3 Brukerinteresser

3.1 Verneforskriften

Verneforskriften danner grunnlaget for hva som er tillatt innenfor Hornøya og Reinøya naturreservat. I det påfølgende kapitlet knyttes verneforskriften opp mot ulike brukerinteresser. Hele verneforskriften ligger som vedlegg 1. Det er også utarbeidet regler for ferdsel, eggsanking og fiske i medhold av verneforskriftens kapittel IV punkt 6 (se vedlegg 2). Det er særlig noen kapitler i verneforskriften som gir retningslinjer for forvaltningen:

- I forskriftens kapittel III angis verneformålet. I Hornøya og Reinøya naturreservat er verneformålet å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.
- I kapittel IV angis hvilke bestemmelser som gjelder for reservatet. Her er det opplistet hvilke generelle forbud som gjelder.
- I kapittel V angis hvilke aktiviteter som er unntatt fra bestemmelsene i kapittel IV.
- Aktiviteter som er forbudt gjennom bestemmelsene i kapittel IV, og ikke er nevnt i kapittel V, er i utgangspunktet forbudt. Fylkesmannen kan likevel gi unntak fra vernebestemmelsene i enkelte tilfeller etter bestemmelsen i kapittel VIII, jf. § 48 i naturmangfoldloven.

3.2 Bygninger og tekniske inngrep

Bestemmelser

I Hornøya og Reinøya naturreservat er all vegetasjon i vann og på land fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, jf.

kapittel IV punkt 1 i verneforskriften. Innføring av nye plantearter er forbudt.

Det er forbudt, jf. kapittel IV punkt 3, å foreta inngrep som kan skade de naturlige forhold, som herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, steinbrudd, uttak eller oppfylling av masse, henleggelse av avfall, utslipp av forurensende stoffer eller annen virksomhet som medfører terrenginngrep og forstyrrelser av naturmiljøet.

Bestemmelsen i kapittel IV punkt 3 er ikke til hinder for vedlikehold av eksisterende godkjente bygninger og anlegg, og Kystverkets drift og vedlikehold av navigasjonsinstallasjonene i reservatet. Med vedlikehold regnes ikke utvendige ombygginger eller utvidelser av bygningen, tiltak som fører til bygningsmessige endringer, endret størrelse eller at bygningen fremstår som vesentlig fornyet.

Status

Under fuglefjellet på Hornøya ble det i 2010 bygd et fuglekickerskjul. Skjulet fungerer som et samlingspunkt og gir ly for vær og vind. Fra skjulet kan man se rett opp i fuglefjellet. I skjulet henger det to plakater. En med informasjon om fuglelivet i reservatet (laget av Universitetet i Tromsø) og en verneområdeplakat med et utdrag av vernebestemmelsene. Skjulet er tegnet av Biotope AS og Vardø Havn KF var ansvarlig utbygger. Skjulet ble finansiert av Fylkesmannen i Finnmark, som også har eiendomsretten til skjulet med tilhørende platting og plankegang.

Fuglekickerskjulet - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

Vardø Havn KF eier en flytebrygge på vestsiden av Hornøya til bruk ved transport av forskere og turister. Den er kun utplassert i sommerhalvåret. Brygga med tilhørende trapp, rekkverk og plattning ble bygd i 2012 med økonomisk støtte fra Fylkesmannen i Finnmark. Det er ikke tillatt å legge til ved brygga uten samtykke fra eier, jf. friluftsløven § 7.

Ved turstien under fuglefjellet på Hornøya er det plassert en utedo. Denne ble oppført i 2006 av Vardø Havn KF, med økonomisk støtte fra Fylkesmannen i Finnmark. Fylkesmannen står som eier av bygget. Vardø Havn KF har ansvaret for driften av utedoen, herunder tømning, renhold og så videre.

Utedo på Hornøya - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

Det er montert et webkamera i fuglefjellet på Hornøya. Kameraet sender video av fuglefjellet 24 timer i døgnet til nettsiden <http://www.birdwatch.tv>. Ledningen med strøm og nettsignal er lagt under torva opp til fyret. Selve kameraet er kamouflert med stein og drivved. Tiltaket er et spleiselag mellom SNO, prosjektet for fugleturisme i Øst-Finnmark, Destinasjon Varanger, Vardø kommune, og naturarvprosjektet for Varanger.

Fyret på Hornøya består av, i tillegg til fyrtårnet, maskinhus, bolighus, uthus, maskinhus for taubanen og to naust sør på øya. I området rundt fyret står restene etter tyske befestninger. Fra fyret går en strømkabel langsmed stien ned til landinga og ut i sjøen (se figur 2).

På toppen av fuglefjellet på Hornøya ligger det noen rester av piggråd som sannsynligvis stammer fra krigens dager. Piggrådens plassering gjør at den ikke er i veien for folk, og fuglene tar heller ikke skade av den. Det er derfor mest hensiktsmessig at den får ligge i fred som et kulturhistorisk element på øya.

På Reinøya står to torvgammer sør på øya, i Gambukta. Gammene eies av Vardøhus Festning og er fredet etter lov om kulturminner.

I vedlegg 6 er det en oversikt over eiere av bygninger og infrastruktur i reservatet.

Vedlikehold av bygninger og tekniske inngrep

Ved fysisk tilrettelegging er det, som hovedregel, den som eventuelt gis dispensasjon fra verneforskriften til å gjennomføre tiltaket, som eier og som er ansvarlig for å vedlikeholde tiltaket.

Figur 2: Kart over stiene i Hornøya og Reinøya naturreservat.

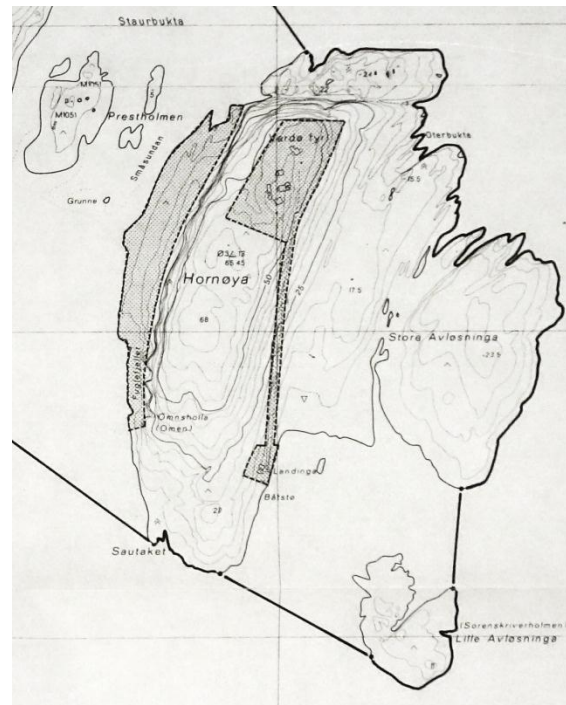
3.3 Friluftsliv og turisme

Bestemmelser

Ferdsele i naturreservatet er regulert av en egen forskrift for ferdsel, eggssanking og fiske, vedtatt av Miljøverndepartementet i 1983. I følge forskriftens kapittel I, er ferdsel på land forbudt i tiden fra og med 1. mai til og med 15. august. Unntatt fra dette er ferdsel i forbindelse med oppsyn, tillatt eggssanking, og ferdsel i følgende områder på Hornøya:

- Området rundt brygga, vegen opp til Vardø fyr og området rundt fyret.
- Strandområdet nedenfor fuglefjellet, på vestsiden av øya.

Motorisert ferdsel til lands er forbudt. Det er ingen spesielle restriksjoner for ferdsel med båt. Camping, teltslaging og oppsetting av kamouflasjeinnretninger er forbudt.

Figur 3: Utsnitt av verneområdekartet av 1983. De to mørkegrå feltene viser områdene uten ferdselsrestriksjoner. Se vedlegg 8 for fullstendig kart.

I ferdselsforskriften står følgende:

"Vardø fyr skal gis melding før ilandstigning på Hornøya skjer. [...] Oppsynspersonellet ved Vardø fyr og kommandanten for Vardøhus festning kan i hvert tilfelle fastsette en øvre grense for antall personer som kan ferdes samtidig på henholdsvis Hornøya og Reinøya."

I dag er det SNO som har ansvaret for oppsynet på Hornøya. Ved revidering av verneforskriften må dette punktet endres.

Status

I tillegg til havnevirksomheten transporterer Vardø Havn KF besøkende ut til naturreservatet. De rapporterer at antallet besøkende har økt de senere år. For eksempel solgte havnevesenet 1400 billetter fra mars til 1. august i 2013, i motsetning til 1100 i 2012. Økt fokus på fugleturisme og fuglefjellets tilgjengelighet lokker til seg fuglekikkere og fotografer fra Norge og utland. Turistenes ferdsel i terrenget kan påvirke verneverdiene. For å styre trafikken har Fylkesmannen fokusert på informasjonsplakater og opprusting av tursti for å kanalisere ferdselen.

Alt før reservatet ble opprettet gikk det en sti mellom østsiden av Hornøya og fuglefjellet på vestsiden. Når sjøen sto på østfra måtte all landsetting skje på innsiden. Denne stien ble åpnet for allmenn ferdsel omkring 1990 i samråd med fugleforskerne på øya (se tursti i figur 2). Ved en feil er dette ikke oppdatert i dagens ferdselsforskrift. Fylkesmannen i Finnmark er ansvarlig for vedlikeholdet av stien.

Langs turstien er det oppført flere ferdselsforbudskilt. Det ble lagt ut kokosmatt på deler av stien i 2012 og 2013. De motvirker at den blir for opptråkket og gjørmete. Deler av stien uten matter viser tydelige tegn på slitasje, og gjørmete stier fører til at besøkende

lager ny sti ved siden av den gamle. Hvor lenge mattene varer før de må byttes ut er uvisst. Deler av stien er klopplagt, og det er tre trapper med sklisikring i de bratteste partiene. I tillegg er taugjerder satt opp langs stien. Utbedring av trappene ble utført i 2013 av Vardø Havn KF, med midler fra Fylkesmannen i Finnmark. Fylkesmannen eier trappene og har ansvaret for vedlikeholdet av trappene og stiene. Det går også en sti mellom landinga sør på øya og opp til fyret. Stien følger strømkabelen. De to stiene (se figur 2) møtes ovenfor landinga.

Stien på Reinøya går mellom gammene og opp til pyramiden. Naturreservatskilt (løveskilt) står langs stien. Stien er ikke åpen for allmenn ferdsel.

Pyramiden på Reinøya ligger på samme lengdegrad som Kheops pyramiden i Egypt - Foto: Ørjan Jenssen / Fylkesmannen i Finnmark

3.4 Forskning og undervisning

Bestemmelser

Vitenskapelige undersøkelser og undervisning som ikke er i strid med verneformålet, og som gjennomføres i samsvar med verneforskriften, kan skje uten tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Vi gjør oppmerksom på ferdselsforbudet fra 1. mai til og med 15. august, og at all aktivitet som planlegges i reservatet i

denne perioden må ha dispensasjon fra ferdselsforbudet.

Vitenskapelige undersøkelser som ikke kan gjennomføres i samsvar med verneforskriften trenger særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten dispensere fra vernevedtaket dersom det omsøkte tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål, og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Vitenskapelige aktiviteter som er søknadspliktige (listen er ikke uttømmende):

- Fangst og bedøvelse av dyr, fugler og fisk.
- Innsamling av planter.
- Innsamling av steinprøver, mineraler og fossiler.
- Utplassering av varige og midlertidige innretninger og utstyr av enhver art.
- Vitenskapelige undersøkelser av kulturminner som innbefatter graving og/eller fjerning av vegetasjon.

Forvaltningspraksis

Dispensasjonssøknader

Søknader om gjennomføring av vitenskapelige undersøkelser skal sendes forvaltningsmyndigheten i god tid før undersøkelsen er planlagt gjennomført.

Søknaden skal inneholde:

- Fylldig beskrivelse av undersøkelsen.
- Navn på prosjektansvarlig.
- Kart som angir hvor undersøkelsen skal gjennomføres. Ferdselstraséer, prøvefelt og plassering av utstyr skal markeres på kartet. Kartet skal ha en målestokk på 1:10 000 eller større.

Ved behandling av søknader om gjennomføring av vitenskapelige undersøkelser vil forvaltningsmyndigheten vektlegge:

- Undersøkelsens relevans for vernet, verneformålet og forvaltningsmyndighetens kunnskapsbehov.
- Undersøkelsens innvirkning på verneverdiene.
- Nødvendigheten av å gjennomføre undersøkelsen inne i verneområdene.

Undersøkelser som kan ha negativ effekt på verneverdiene eller som kan gjennomføres utenfor verneområdet skal ikke gis tillatelse.

Grunnlagsdata som samles inn i verneområdet i forbindelse med vitenskapelige undersøkelser skal oversendes forvaltningsmyndigheten i systematisert og digital form. Eventuelle publikasjoner skal også oversendes i trykt og digital form. I tillegg skal data legges inn på www.artsobservasjoner.no.

Status

Forskere fra Norge og utlandet forsker årlig på sjøfugl i reservatet. Hornøya har siden 1980 vært et av referanseområdene til det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl, SEAPOP. Forskerne bor på fyret under feltarbeidet på sommeren.

3.5 Jakt, fiske og eggsanking

Bestemmelser

I henhold til regler for ferdsel i reservatet (se vedlegg 2) er det ferdselsforbud i tiden fra og med 1. mai til og med 15. august. Verneforskriften presiserer at alt vilt (inklusive sjøpattedyr), herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund, er forbudt i tidsrommet fra og med 1. mars til og med 30. september. Utsetting av vilt er ikke tillatt. For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.

Bærplukking og sanking av matsopp er tillatt i tiden utenom ferdselsforbudet.

Fiske med garn og kilenot er forbudt i tiden fra og med 1. april til og med 31. august.

I forskriftens kapittel VI åpnes det for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til kontrollert reduksjon av vilt når dette anses nødvendig for å hindre bestandsmessige misforhold mellom forskjellige arter eller i forholdet art – miljø på grunn av menneskeskapte faktorer.

Verneforskriften åpner for eggsanking fra gråmåke, svartbak og fiskemåke etter viltlovens bestemmelser. I henhold til ny forskrift til viltloven, er det ikke lov å sanke egg fra fiskemåke. Dette vil bli endret i forbindelse med revisjon av verneforskriften.

Status

Retten til eggsanking innehas av grunneierne. Kommandanten på Vardøhus festning har rettighetene til å plukke måkeegg på Reinøya. Her følger en oversikt over tidligere innsamlet "stormåkeegg":

- 1921 – 26 000
- 1922 – 23 000
- 1947 – 21 000
- 1960/61 – 40-50 000
- 1971 – 70 000
- 1986 – 32 000
- 1987 – 5 000
- 1988 – 15 000
- 1989 – 30 000

Det har de siste par år vært lite egg og måkeunger både på Hornøya og Reinøya, og i 2012 stoppet kommandanten eggsankingen på Reinøya etter noen få dager. Det ble derfor ikke plukket mer enn ca. 1 000 egg på Reinøya dette året. En

annen kommersiell interesse på Reinøya har vært forekomstene av molter. Fra tidligere tider var inntekten fra moltene en ikke ubetydelig ekstraintekt ved siden av eggsankingen for kommandanten og hans folk. I 1922 ble det plukket ca. 750 kg molter på øya.

På Hornøya har grunneier (Vardø kommune) rettigheter til å plukke måkeegg. De siste to årene har det bare blitt plukket noen få ganger i sesongen, og antall egg er til sammen under 500 per år. På 70-tallet ble det i hver sesong plukket ca. 25 000 egg på Hornøya.

Mink

Fugleforskerne på Hornøya rapporterte i 2011 om økt aktivitet av mink. Minken ble observert oftere og det ble funnet et "lager" av 15-20 døde lundeunger som den hadde samlet sammen. Tre mink ble fanget på Hornøya i 2012 i regi av SNO. Fangst med bruk av hund ble gjennomført for første gang på Reinøya i august 2013. Dette resulterte i 7 mink på tre dager, hvorav to voksne tisper. I 2007 utarbeidet regjeringen "Tverrsektoriell nasjonal strategi og tiltak mot fremmede skadelige arter". Det nasjonale resultatmålet er at menneskeskapt spredning av organismer som ikke hører naturlig hjemme i økosystemene, ikke skal skade eller begrense økosystemenes funksjon. Direktoratet for naturforvaltning, nå Miljødirektoratet, kom i 2011 med en handlingsplan mot amerikansk mink (DN-rapport 5-2011). Under målsetningene er mål 1 å "fjerne eller redusere bestanden av mink i prioriterte verneområder, slik at verneformålet oppfylles". Hornøya og Reinøya naturreservat kvalifiserer til mål 1 og er derfor viktig å prioritere for uttak av mink.

Minkfangst ved bruk av hund – Reinøya august 2013 - Foto: Jørgen Remmen / Fylkesmannen i Finnmark

4 Forvaltningsoppgaver og tiltak

4.1 Skjøtsel og forvaltningstiltak

Med skjøtsel menes aktive tiltak i regi av forvaltningsmyndigheten, eller etter tillatelse fra forvaltningsmyndigheten for å ta vare på verneverdiene i reservatet. Dette kan for eksempel være fangst av mink, fjerning av uønskete plantearter eller kanalisering av ferdsel. Gjennomføring av tiltak med omfattende aktivitet skal skje i vinterhalvåret for å unngå forstyrrelser på hekkende fugl. Se vedlegg 7 for fullstendig tiltaksliste.

Utvidelse av ferdselsforbudstiden

Det registreres at besøkende til Hornøya kommer tidligere på året enn før. Før dagens ferdselsforbud. Det har med bakgrunn i dette kommet innspill om en

utvidelse av ferdselsforbudet til å gjelde fra og med 15. mars. Økningen i lomvibestanden fører til at fuglene sprer seg oppover i kolonien og etablerer seg der de ikke har hekket før. Det er særlig disse fuglene som kan bli skremt fra å begynne å hekke. Utenom tiden med ferdselsforbud kan fotografer og turister bevege seg fritt og dermed forstyrre fuglene i etableringsfasen og uforvarende trække gjennom og ødelegge reir. Forvaltningsmyndigheten vil derfor legge fram et forslag til utvidelse av ferdselsforbudet ved revidering av verneforskriften.

Infrastruktur

Vedlikehold av infrastruktur utføres ved behov. Klopplegging i de våteste partiene på turstien på Hornøya ble utført i 2013 av SNO. Dette hjelper med kanalisering av

ferdselen og man unngår at nye stier tråkkes opp. Kokosmatter bør også benyttes til dette formålet. Det gjenstår å dekke en liten del av stien med kokosmatter. Dette blir utført i løpet av 2014. Utskifting av taugjerdene langs stien er også planlagt utført i 2014.

Kokosmatter holder stien tørr - Foto: Arne Petter Sarre / Statens naturoppsyn

Utbedring av fuglekickerskjulet

En feilkonstruksjon oppunder taket på skjulet gjør at det samles opp vann som renner ned langs veggene på innsiden og blir liggende i vinduskarmene. Fuktigheten gir gode kår for algevekst, noe som kan føre til råteskader (se bilde til høyre). Ved inngåelse av kontrakten mellom Vardø Havn KF og Fylkesmannen i Finnmark ble det ikke avklart hvem som hadde ansvaret for vedlikeholdet av skjulet og eventuelle utbedringer ved tilfeller som dette. Fylkesmannen vurderer nå mulighetene for en utbedring av skjulet. Ved eventuelle nye tiltak er det viktig å avklare ansvarsforhold som dette på forhånd, for å unngå at slike problemstillinger dukker opp i ettertid.

Tydelig algevekst i vinduskarmen i fuglekickerskjulet - Foto: Arne Petter Sarre / Statens naturoppsyn

Eggsanking

Det er kommet innspill om endring av dagens regime for eggsanking på Reinøya. I følge verneforskriften er det kommandanten for Vardøhus festning som i hvert tilfelle fastsetter en øvre grense for antall personer som kan ferdes samtidig på Reinøya. Det har de siste år vært begrenset med eggsanking på øya. I lys av bestandsnedgang hos måkeartene og at uregelmessig eggsanking kan virke forstyrrende på fuglene, vil forvaltningsmyndigheten vurdere reglene for eggsanking på nytt ved revidering av verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten vil også endre verneforskriften slik at den blir i samsvar med viltloven med forskrifter.

Minkfangst

Minkfangst må foretas for å beskytte de hekkende fuglene. Den oppholder seg ikke i reservatet hele året, men trekker ut til øyene på våren når sjøfuglene gjør sitt inntog. Fangst av mink på Hornøya, Reinøya og Prestholmen bør derfor foregå fra midten av mars, med utsetting av feller (conibearfeller har vist seg å være mest effektivt), og røkting av disse frem til september. Noen få feller kan settes ut i november. Disse kan stå urøktet fram til mars. I tillegg kan trenede hundekvipasjer brukes til kartlegging og fangst

av mink i reservatet rett etter avsluttet hekking i august. Bruk av hund har vist seg å være effektivt. Det skal i følge SNO være mulig å tømme øyene for mink med moderat innsats (4-6 dager for to mann med hunder). Minken på Vardøya bør også fjernes for å unngå utvandring til reservatet. Ung mink er forholdsvis lette å fange med feller. Her kan det benyttes conibearfeller eller jakt med hund, men på en slik måte at man unngår bifangst. I reservatet har SNO ansvaret for bekjempelsen av mink, mens utenfor reservatets grenser faller dette på Fylkesmannen i Finnmark.

Videre utvikling av området

Med bakgrunn i en eventuell økning i turismen til Hornøya er det behov for en nærmere vurdering om det skal åpnes for ferdsel andre steder på øya utover dagens ferdselsområder (se vedlegg 8). Dette kan eksempelvis være traséer til gode utkikkspunkter som gir godt utsyn til fuglene, men som ikke virker forstyrrende på dem, samtidig som man styrer ferdselen bort fra sårbare områder. Slike tiltak krever endring av verneforskriften og vil vurderes nærmere i framtidig revidering av denne. All tilrettelegging i naturreservatet må i alle tilfeller vurderes i forhold til eksisterende infrastruktur. Det er ikke ønskelig å tilrettelegge for mer ferdsel enn det området tåler.

Skjøtsels- og forvaltningstiltak

- Hornøya – Vedlikehold av infrastruktur ved behov. Herunder klopplegging, kokosmatter, gjerder og trapper.
- Hornøya – Legge kokosmatter på siste del av stien.
- Hornøya – Utskifting av taugjerdene langs stien.

(forts.)

- Hornøya – Utbedring og vedlikehold av fuglekickerskjulet.
- Hornøya/Reinøya/Prestholmen og Vardøya – Kartlegging og fangst av mink.
- Revisjon av verneforskriften.
  - Utvidelse av ferdselsforbudstiden.
  - Vurdere reglene for eggsanking.
  - Bedre harmonisering med viltlovens bestemmelser.
  - Vurdere utvidelse av ferdselsområdet på Hornøya.
  - Vurdere om bestemmelsen om tradisjonelt beite skal utgå.
  - Innarbeide eksisterende tursti

4.2 Overvåking av naturkvaliteter

For å kunne ivareta verneverdiene på en god måte i forvaltningen i tiden fremover er det nødvendig å ha kunnskap om tilstanden til naturkvalitetene og deres utvikling over tid. Det er derfor nødvendig med en jevnlig overvåking slik at man kan vurdere effekten utførte tiltak har på naturkvalitetene, samt vurdere behovet for framtidige tiltak. I kapittel 2.7 er det definert bevaringsmål for naturkvalitetene, og oppfølgingen av disse bevaringsmålene vil være en sentral del i overvåkingen av reservatet.

Sjøfugl

For å kunne vurdere om tilstanden til sjøfuglene i reservatet er i samsvar med bevaringsmålene må vi følge med på endringer i hekkebestanden over tid. Forskningsprosjektet SEAPOP undersøker årlig blant annet bestandsstørrelse av hekkende sjøfugl på Hornøya. De utvalgte fuglene i prosjektet er toppskarv, gråmåke, svartbak, krykkje, lomvi, alke og lunde. Prosjektet foretar ikke årlige tellinger av

hele bestandene, men kan beregne tilnærmet bestandsstørrelse ut i fra endringer i kontrollfelter. I tillegg til dataene fra SEAPOP kan det suppleres med eventuelle tilleggstakseringer av Reinøya som del av den fortløpende overvåkingen. Det ble utført en taksering av Reinøya i 2013 av Universitetet i Tromsø, med økonomisk støtte fra Fylkesmannen i Finnmark. Påfølgende takseringer av Reinøya vil etter dette bli forsøkt utført hvert 3. år, for så hvert 5. år når grunnlaget er på plass.

Naturtypekartlegging

En naturtypekartlegging av naturreservatet ble gjennomført av Ecofact i 2013 på oppdrag av Miljødirektoratet. Med grunnlag i en naturtypekartlegging i henhold til Naturtyper i Norge (NiN), vil det bli enklere å overvåke det biologiske mangfoldet i reservatet, deriblant endringer i vegetasjon og innslag av fremmede arter.

Overvåkingstiltak

- Overvåke effekten ferdselen har på verneverdiene.
- Overvåking av sjøfuglbestandene med hjelp av data fra SEAPOP, og tilleggstakseringer av Reinøya.
- Overvåking av vegetasjonen.

4.3 Informasjon

Både SNO og forvaltningsmyndigheten har et informasjonsansvar i Hornøya og Reinøya naturreservat. Det er viktig at informasjonen tilpasses formålet og målgruppene. SNO har hovedansvar for informasjon om verneverdier, brukerinteresser og atferdsregler i felt i og ved verneområdet.

Plakater, skilting og informasjonsfilm

I fuglekickerskjulet på Hornøya henger to plakater. En beskriver fuglelivet og forskningen på øya og er utarbeidet av Universitetet i Tromsø. Plakaten er på norsk og engelsk. Den andre er en verneområdeplakat med en beskrivelse av reservatet og et utdrag av bestemmelsene i verneforskriften på norsk og engelsk. Når verneforskriften etter hvert endres skal det settes opp en ny verneområdeplakat i henhold til den nye malen fra Miljødirektoratet. For å øke interessen for verneområdet har Fylkesmannen laget en artsplakat (se vedlegg 9) med de vanligste fugleartene man kan se i reservatet. Denne ble satt opp i fuglekickerskjulet i 2013.

Stien på Hornøya - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

Langs undersiden av fuglefjellet er det flere verne- og ferdselsforbudskilt. Verne- og ferdselsforbudskilt følger også stien fra fuglekickerskjulet opp til fyret. Utskifting av skilt/stolper utføres ved behov.

Det er kommet innspill med ønske om bedre informasjon til besøkende til Hornøya for å unngå at turister med kamera forlater stien for å komme nærmere innpå fuglene. Ved forstyrrelser kan fuglene bli skremt av reiret, og egg og unger bli liggende uskjermet, og er dermed lett bytte for måker og ravn. Egg og unger kan også dø av nedkjøling. Det er derfor viktig at besøkende til øya blir godt nok informert om ferdselsrestriksjonene slik at man unngår unødige forstyrrelser på fuglene. Dette bør gjøres før de blir fraktet ut til reservatet. I den forbindelse har Varangerhalvøya-prosjektet (VVV) og Vardø Havn KF laget en informasjonsfilm i 2014 som alle besøkende til Hornøya skal se før de går ombord i båten. Filmen vises i havnevesenets lokaler. Den opplyser om blant annet ferdselsreglene, sikkerhet ombord i båt, og fuglelivet. Vardø Havn KF står som eier av filmen.

Det er behov for et verneområdeskilt i Vardø havn. Dette vil bli utarbeidet av Fylkesmannen i henhold til ny skiltmal for naturreservat.

Uniformering

Forskerne på Hornøya arbeider i fuglefjellet og nært på fuglene. For å unngå misforståelser blant besøkende må forskerne uniformeres med refleksest eller lignende.

Informasjon på internett

- Miljødirektoratet – Naturbase:

<http://faktaark.naturbase.no/Vern?id=VV0000015&srid=32633>

- Fylkesmannen i Finnmark – artikler:

<http://www.fylkesmannen.no/finnmark>

- Lovdata – verneforskrift:

<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/lf/lf/lf-19830128-0120.html>

- Lovdata – forskrift for ferdsel, eggssanking og fiske:

<http://www.lovdata.no/cgi-wift/ldles?doc=/lf/lf/lf-19830511-4860.html>

- Webkamera på Hornøya:

<http://www.birdwatch.tv/>

- Norsk Fyrhistorisk Forening om Vardø Fyr:

<http://www.fyr.no/fyrene/fyrene-nord/finnmark/445-var-do-fyrstasjon>

- Forsvarsbygg om gammene på Reinøya:

<http://www.verneplaner.no/?f=vardohus&id=112027&a=6>

<http://www.verneplaner.no/?f=vardohus&id=112197&a=6>

Informasjonstiltak

- Skifte ut gamle/slitte skilt ved behov.
- Nye verneområdeskilt i henhold til Miljødirektoratets mal og ny verneforskrift. Bør være på flere språk.
- Verneområdeskilt i Vardø havn.
- Informasjonsvideo i Vardø havn.
- Forskerne må uniformeres.

4.4 Oppsyn

Det var opprinnelig fyrvokterne som var oppsyn på Hornøya. Da fyret ble avfolket overtok Vardø Havn KF oppsynet for Fylkesmannen. I dag er SNO ansvarlig for oppsynet i reservatet.

SNO er myndighetsutøver etter naturoppsynsloven, og skal ivareta nasjonale miljøverdier og forebygge miljøkriminalitet.

SNO har et nasjonalt ansvar for tilsyn i landets verneområder, og skal føre kontroll med at bestemmelsene gitt i, eller i medhold av, følgende sju lover blir overholdt:

- naturmangfoldloven
- friluftsløven
- motorferdselloven
- kulturminneløven
- viltloven
- lakse- og innlandsfiskeløven
- deler av forurensingsloven

I tillegg til kontrolloppgavene er informasjon og veiledning en sentral del av naturoppsynets virksomhet. I samarbeid med forvaltningsmyndigheten kan SNO drive skjøtsel, tilrettelegging, vedlikehold, registrering og dokumentasjon.

SNO på oppsyn - Foto: Pål A. Martinussen / Fylkesmannen i Finnmark

5 Saksbehandling

5.1 Forvaltningsmyndighet

Ansvaret for forvaltningen av Hornøya og Reinøya naturreservat involverer følgende myndigheter:

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet i miljøforvaltningen i Norge. KLD har ansvaret for at den miljøpolitikken som Stortinget vedtar blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven, naturmangfoldloven og viltloven.

Miljødirektoratet er den øverste fagmyndigheten for naturvernområder i Norge, og har hovedansvaret for forvaltning av områder som er vernet etter naturmangfoldloven. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde. Miljødirektoratet er også klageinstans for vedtak som fattes av forvaltningsmyndigheten i et verneområde. Miljødirektoratet skal også være faglig veileder for forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene.

Fylkesmannen i Finnmark er forvaltningsmyndighet for Hornøya og Reinøya naturreservat.

Vardø kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innenfor naturreservatet, for eksempel plan- og bygningsloven.

5.2 Lovverk, føringer og forvaltning

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens miljørettsprinsipper i §§ 8 – 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jf. § 7. Det skal fremgå av Fylkesmannens vedtak hvordan prinsippene i §§ 8 – 12 er vurdert.

De fem prinsippene er:

§ 8 – Offentlige beslutninger skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger

§ 9 – Ved tvil om effekten av påvirkning skal føre – var - prinsippet benyttes

§ 10 – En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for

§ 11 – Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter

§ 12 – Det skal tas utgangspunkt i driftsmetoder, teknikk og lokalisering som i størst mulig grad begrenser skade på naturen.

Forholdet til annet lovverk

Det er viktig å merke seg at øvrig lov- og regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene. I en byggesak er det nødvendig med tillatelse etter både verneforskriften og plan- og bygningsloven. Verneforskriften går foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom disse.

Vanligvis vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften.

Forholdet til kulturminnemyndighet

Finnmark Fylkeskommune (FFK) har forvaltningsansvar for kulturminner i fylket

fra de tidligste tider til vår egen tid, jf. kulturminneloven. Kulturminner fra før 1537 er automatisk fredet. I tilfeller hvor det i naturreservatet kommer fram gjenstander eller andre spor fra eldre tid, må melding sendes omgående til FFKs areal- og kulturvernavdeling, jf. kulturminneloven § 8. Eventuelt arbeid som pågår når tilfellet oppstår må stanses.

Tiltak på Kystverkets eiendom krever tillatelse etter kulturminneloven. Dette innebærer at Kystverket som eier må involveres på et tidlig stadium i planleggingen av tiltak. Slik at Kystverket har nødvendig kontakt med kulturminnemyndighetene (FFK), og står for eventuell søknad om dispensasjon.

Sametinget har forvaltningsansvaret for vern av samiske kulturminner, jf. kulturminneloven. Samiske kulturminner er først og fremst fysiske spor etter samisk virksomhet. Samiske kulturminner er automatisk fredet når de er eldre enn 100 år. For kulturminner som er yngre, må det fattes vedtak om fredning.

Retningslinjer for bruk av verneforskriftene

Forvaltningsmyndigheten har for ansvar at verneforskriften blir anvendt på en slik måte at verneverdiene ikke forringes. Forvaltningsmyndigheten skal behandle og avgjøre alle søknader om tiltak og aktiviteter i verneområdet. Eventuelle klager på vedtak skal sendes via Fylkesmannen og sluttbehandles av Miljødirektoratet.

Vedtak om vern av Hornøya og Reinøya naturreservat er hjemlet i naturvernloven. 1. juli 2009 trådte naturmangfoldloven i kraft og naturvernloven ble opphevet. Verneforskrifter vedtatt med hjemmel i naturvernloven gjelder fortsatt, jf. naturmangfoldlovens § 77 første ledd.

I naturmangfoldloven er det i § 48 gitt en ny dispensasjonsbestemmelse som også er gitt virkning for verneforskrifter etter naturvernloven, jf. naturmangfoldlovens § 77 annet ledd. Dette betyr at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriftens kapittel VIII er satt ut av kraft. I tilfeller hvor søknader tidligere skulle behandles etter verneforskriftens generelle dispensasjonsbestemmelse, skal de nå behandles etter naturmangfoldlovens § 48. Naturmangfoldlovens § 48 åpner for at det kan gis dispensasjon dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Dispensasjon når "det ikke strider mot vernevedtakets formål" og "ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig"

Naturmangfoldlovens dispensasjonsbestemmelse om at det kan gis dispensasjon når det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, er i stor grad en videreføring av eldre verneforskrifters bestemmelse om dispensasjon i spesielle/særlige tilfeller. Dette innebærer en innskjerping av tidligere dispensasjonspraksis i de tilfeller der praksisen ikke har vært i tråd med ordlyden i verneforskriftene. Det er to vilkår for dispensasjon etter denne bestemmelsen og begge vilkårene må være oppfylt for at dispensasjon kan gis:

- 1) tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og
- 2) tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Naturmangfoldlovens § 48

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Dispensasjon for "vitenskapelige undersøkelser"

Det er først og fremst aktuelt å gi dispensasjon til tiltak når det er nødvendig for forskning. Forskningsaktiviteter som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde bør imidlertid kanaliseres utenfor verneområdet. Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer lempelig eller kurant dispensasjons-

praksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdet. Som regel bør det gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdiene. Slik bruk kan også betraktes som et ledd i forvaltningen som utøves for å bevare verneverdiene.

Dispensasjon for arbeid eller tiltak av vesentlig samfunnsmessig betydning

Dispensasjon av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser i naturmangfoldloven § 48 er en videreføring av tilsvarende dispensasjonsbestemmelse i naturvernloven (og tidligere verneforskrifter), men med noen endringer. Vernevedtakenes innhold tilsier at det jevnlig vil inntreffe interessemotsetninger mellom verneverdiene og andre interesser. Denne dispensasjonsbestemmelsen gjelder i første rekke tiltak som ikke var aktuelle eller ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning kan generelt ikke være tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon

etter denne bestemmelsen. Bestemmelsen er ikke ment for tiltak som kun har lokal betydning. Bestemmelsen kan likevel unntaksvis benyttes for forhold av regional betydning som for eksempel viktige kommunikasjonsanlegg som riksveger, flyplasser, jernbaner mv. En forutsetning bør da være at det ikke finnes alternative løsninger eller at alternative løsninger blir så vidt mye dyrere og/eller omfattende, slik at det vil være av "vesentlig samfunnsmessig betydning" at det blir gitt en dispensasjon.

Farledsforskriften

Farledsforskriften skiller mellom kommunalt sjøområde og hoved- og biled. Det betyr blant annet at kommunen er ansvarlig myndighet i kommunalt sjøområde og Kystverket er ansvarlig myndighet i hoved-biled. Unntak fra denne bestemmelsen er tiltak som faller inn under tiltaksforskriften og for tiltak som kan ha betydning for Forsvarets og Kystverkets anlegg etter havne- og farvannslovens § 28. Her er Kystverket ansvarlig myndighet.

6 Referanser

- Alm, T. 2002. *Reinøya i Vardø. Vurdering av effekt av sauebeite med tillegg: floraliste for Reinøy*. Fylkesmannen i Finnmark Rapport nr. 2-2002.
- Anker-Nilssen, T. (red.), Barrett, R.T., Christensen-Dalsgaard, S., Descamps, S., Lorentsen, S.-H., Strøm, H., Systad, G.H. 2012. *Sjøfugl i Norge 2011. Resultater fra SEAPOP-programmet*. Årsbrosjyre SEAPOP.
- Barrett, R. 2012. *Nøkkellokalitet Hornøya*. <http://www.seapop.no/no/locations/hornoya/> SEAPOP (05.12.2012).
- Barrett, R. 2013. *Kartlegging av hekkende sjøfugl på Reinøya, 2013*. Rapport. Universitetet i Tromsø, Tromsø Museum.
- Furness, R. W. & Barrett, R. T. 1985. *The food requirements and ecological relationships of a seabird community in North Norway*. *Ornis Scandinavia*, 16: 305-313.
- Fylkesmannen i Finnmark 1981. *Utkast til verneplan for fuglefjell i Finnmark*. Vadsø.
- Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. & Larsen, L.K. (red.) 2012. *Fremmede arter i Norge – med norsk svarteliste 2012*. Artsdatabanken, Trondheim.
- Gjershaug, J.O. 2010. *Lomvi faktaark*. Artsdatabankens faktaark ISSN1504-9140 nr. 2 2010.
- Günther, M. (red.) 2004. *Field Guide to Protected Areas in the Barents Region*. Svanhovd Environmental Centre, Svanvik.
- Iversen, J.I. og Iversen S.T. 1989. *Reinøya naturreservat, Vardø kommune*. Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen - Rapport nr. 29.
- Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.) 2010. *Norsk rødliste for arter 2010*. Artsdatabanken, Norge.
- Lindegaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. Artsdatabanken, Trondheim.
- Lorentsen, S.-H. 2009. *Alke*. <http://www.seapop.no/no/species-description/razorbill.html> SEAPOP (05.12.2012).
- Lorentsen, S.-H. og Christensen-Dalsgaard, S. 2009. *Det nasjonale overvåkingsprogrammet for sjøfugl. Resultater til og med hekkesesongen 2008 – NINA Rapport 439*.
- Strann, K.B., Frivoll, V., Elverland, E., Johnsen, T. og Langeland, K. 2004. *Biologisk mangfold på Vardøhus festning og Reinøya, Vardø kommune, Finnmark*. BM-rapport 44-2003.
- Vorren, Ø. & Eriksen, H.K. 1993. *Samiske offerplasser i Varanger*. Nordkalott-Forlaget, s. 166.

VEDLEGG 1

Fredningsbestemmelser for Hornøya og Reinøya naturreservat i Vardø kommune, Finnmark fylke

I

I medhold av lov om naturvern av 19. juni 1970 nr 63, § 8, jf § 10 og §§ 21, 22 og 23, er fuglefjellene på Hornøya, Reinøya, Prestholmen og Lille Avløysinga fredet som naturreservat ved kgl res av 28. januar 1983 under betegnelsen «Hornøya og Reinøya naturreservat».

II

Det fredete området berører matr nr 1051, 5000, 5001 og 5002.

Reservatet dekker et areal på ca 2000 dekar, hvorav ca 1500 dekar landareal.

Grensene for naturreservatet framgår av vedlagte kart i målestokk 1:5 000, datert Miljøverndepartementet oktober 1982. Kartet og fredningsbestemmelsene oppbevares i Vardø kommune, hos Fylkesmannen i Finnmark og i Miljøverndepartementet.

De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land, og knekkpunktene bør koordinatfestes.

III

Formålet med fredningen er å bevare et viktig fuglefjell med tilhørende plantesamfunn, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området.

IV

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse, jf dog punkt V.
Nye plantearter må ikke innføres.
2. Alt vilt (inklusive sjøpattedyr), herunder deres hi, reir og egg, er fredet mot enhver form for skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Jakt, fangst, bruk av skytevåpen, samt slipp av hund, er forbudt i tidsrommet fra og med 1. mars til og med 30. september.
Utsetting av vilt er ikke tillatt.
For øvrig gjelder viltlovens bestemmelser og forskrifter.
3. Det må ikke foretas inngrep som kan skade de naturlige forhold, herunder oppføring av bygninger, anlegg og faste innretninger, steinbrudd, uttak eller oppfylling av masse,

henleggelse av avfall, utslipp av forurensende stoffer eller annen virksomhet som medfører terrenginngrep og forstyrrelser av naturmiljøet.

4. Motorisert ferdsel til lands er forbudt.
5. Camping, teltslaging og oppsetting av kamouflasjeinnretninger er forbudt.
6. Miljøverndepartementet kan fastsette nærmere regler for:
  - Ferdselen på land og på sjøen i reservatet.
  - Begrenset eggsanking av arter som kan tåle en slik beskatning.
  - Bruk av slike fiskeredskaper som kan virke skadelig på fuglelivet.

V

Bestemmelsene i punkt IV er ikke til hinder for:

1. Gjennomføringen av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, sikrings-, politi-, brannvern-, oppsyns-, skjøtsels- og forvaltningsøyemed.
2. Tradisjonell beiting.
3. Sanking av bær og matsopp utenom eventuelle perioder med ferdselsforbud.
4. Vedlikehold av eksisterende godkjente bygninger og anlegg.
5. Felling av sel som gjør skade på laksenøter, når slik felling skjer i samsvar med gjeldende lovverk.

VI

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til kontrollert reduksjon av vilt når dette anses nødvendig for å hindre bestandsmessige misforhold mellom forskjellige arter eller i forholdet art - miljø på grunn av menneskeskapte faktorer.

VII

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides skjøtselsplan, som skal inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltakene.

VIII

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra fredningsbestemmelsene når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller, når disse ikke strider mot formålet med fredningen.

IX

Forvaltningen av fredningsbestemmelsene tillegges Fylkesmannen i Finnmark.

VEDLEGG 2

Hornøya og Reinøya naturreservat – Regler for ferdsel, eggsanking og fiske

I medhold av punkt IV 6 i fredningsbestemmelsene for Hornøya og Reinøya naturreservat, jf kgl res av 28. januar 1983, er følgende regler for ferdsel, eggsanking og fiske fastsatt av Miljøverndepartementet 11. mai 1983:

I. Ferdsel

Ferdsel på land er forbudt i tiden fra og med 1. mai til og med 15. august. Unntatt fra dette er ferdsel i forbindelse med oppsyn, ferdsel i forbindelse med tillatt eggsanking, og ferdsel i følgende områder på Hornøya, avmerket på kart datert Miljøverndepartementet oktober 1982:

- Området rundt brygga, vegen opp til Vardø fyr og området rundt fyret.
- Strandområdet nedenfor fuglefjellet, på vestsiden av øya.

Vardø fyr skal gis melding før ilandstigning på Hornøya skjer. Kommandanten for Vardøhus festning skal gis melding før ilandstigning på Reinøya skjer. Oppsynspersonellet ved Vardø fyr og kommandanten for Vardøhus festning kan i hvert tilfelle fastsette en øvre grense for antall personer som kan ferdes samtidig på henholdsvis Hornøya og Reinøya. Det er ingen spesielle restriksjoner for ferdsel med båt.

II. Eggsanking

Egg fra gråmåke, svartbak og fiskemåke kan sankes i samsvar med viltlovens bestemmelser. Sanking av egg fra andre arter er forbudt.

III. Fiske

Fiske med garn og kilenot er forbudt i tiden fra og med 1. april til og med 31. august.

IV

Disse reglene trer i kraft straks og gjelder inntil videre.

VEDLEGG 3

Naturmangfoldlovens kapittel II og § 48

§ 4. *(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)*

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5. *(forvaltningsmål for arter)*

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunnlaget for fremtiden.

§ 6. *(generell aktsomhetsplikt)*

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

§ 7. *(prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)*

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8. *(kunnskapsgrunnlaget)*

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9. *(føre – var – prinsippet)*

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet,

skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10. *(økosystemtilnærming og samlet belastning)*

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11. *(kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)*

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12. *(miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)*

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 13. *(kvalitetsnormer for naturmangfold)*

Kongen kan fastsette retningsgivende kvalitetsnormer for naturmangfoldet, bl.a. om forekomsten av en art eller utbredelsen eller økologisk tilstand av en naturtype.

Grenseverdier for forurensning eller kvalitetsmål for vassdrag fastsettes etter reglene i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) eller lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).

Bli en kvalitet fastsatt i en norm etter denne loven ikke nådd, eller er det fare for dette, bør myndigheten etter denne lov i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Planen kan bl.a. gå ut på at det fastsettes nærmere forskrifter med hjemmel i denne eller andre lover.

§ 14. *(vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser)*

Tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved vedtak i eller i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunlaget for samisk kultur.

§ 48 – dispensasjon fra vernevedtak

§ 48. *(dispensasjon fra vernevedtak)*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser

gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

VEDLEGG 4

Registrerte fugler

Tabell 3: Tabellen viser de fugleartene som vanligvis opptrer i Hornøya og Reinøya naturreservat i løpet av et år, med tilhørende kategori fra Norsk rødliste for arter (2010). Data er hovedsakelig hentet fra Artskart.no.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Kategori rødliste 2010
Ærfugl	<i>Somateria mollissima</i>	LC - Livskraftig
Praktærfugl	<i>Somateria spectabilis</i>	NA - Ikke egnet
Stellerand	<i>Polysticta stelleri</i>	VU - Sårbar
Havelle	<i>Clangula hyemalis</i>	LC - Livskraftig
Svartand	<i>Melanitta nigra</i>	NT - Nær truet
Sjorre	<i>Melanitta fusca</i>	NT - Nær truet
Laksand	<i>Mergus merganser</i>	LC - Livskraftig
Havhest	<i>Fulmarus glacialis</i>	NT - Nær truet
Havsvale	<i>Hydrobates pelagicus</i>	LC - Livskraftig
Stormsvale	<i>Oceanodroma leucorhoa</i>	NT - Nær truet
Havsule	<i>Morus bassanus</i>	LC - Livskraftig
Storskarv	<i>Phalacrocorax carbo</i>	LC - Livskraftig
Toppskarv	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	LC - Livskraftig
Havørn	<i>Haliaeetus albicilla</i>	LC - Livskraftig
Hønehauk	<i>Accipiter gentilis</i>	NT - Nær truet
Jaktfalk	<i>Falco rusticolus</i>	NT - Nær truet
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	LC - Livskraftig
Tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	LC - Livskraftig
Fjæreplytt	<i>Calidris maritima</i>	LC - Livskraftig
Polarjo	<i>Stercorarius pomarinus</i>	NA - Ikke egnet
Tyvo	<i>Stercorarius parasiticus</i>	NT - Nær truet
Storjo	<i>Stercorarius skua</i>	LC - Livskraftig
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	NT - Nær truet
Gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	LC - Livskraftig
Polarmåke	<i>Larus hyperboreus</i>	
Svartbak	<i>Larus marinus</i>	LC - Livskraftig
Krykkje	<i>Rissa tridactyla</i>	EN - Sterkt truet
Rødnebbterne	<i>Sterna paradisaea</i>	LC - Livskraftig
Lomvi	<i>Uria aalge</i>	CR - Kritisk truet
Polarlomvi	<i>Uria lomvia</i>	VU - Sårbar
Alke	<i>Alca torda</i>	VU - Sårbar
Teist	<i>Cepphus grylle</i>	VU - Sårbar
Lunde	<i>Fratercula arctica</i>	VU - Sårbar
Heipiplerke	<i>Anthus pratensis</i>	LC - Livskraftig
Lappiplerke	<i>Anthus cervinus</i>	LC - Livskraftig
Skjærpiplerke	<i>Anthus petrosus</i>	LC - Livskraftig
Linerle	<i>Motacilla alba</i>	LC - Livskraftig
Blåstrupe	<i>Luscinia svecica</i>	LC - Livskraftig
Steinskvett	<i>Oenanthe oenanthe</i>	LC - Livskraftig
Kråke	<i>Corvus cornix</i>	LC - Livskraftig
Ravn	<i>Corvus corax</i>	LC - Livskraftig
Bergjirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>	NT - Nær truet
Gråsisik	<i>Carduelis flammea</i>	LC - Livskraftig
Lappspurv	<i>Calcarius lapponicus</i>	LC - Livskraftig
Snøspurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>	LC - Livskraftig

VEDLEGG 5

Registrerte planter på Reinøya

Tabell 4: Tabellen inneholder floraliste for Reinøya (Alm 2002). Ingen av artene har status som truet i Norsk rødliste for arter (2010), men kildegress har kategorien NT (nær truet).

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Vitenskapelig navn
Sauetelg	<i>Dryopteris expansa</i>	Multe	<i>Rubus chamaemorus</i>	Snipestarr	<i>Carex rariflora</i>
Sølvvier	<i>Salix glauca</i>	Fuglevikke	<i>Vicia cracca</i>	Duskull	<i>Eriophorum angustifolium</i>
Ullvier	<i>Salix lanata</i>	Geitrams	<i>Epilobium angustifolium</i>	Snøull	<i>Eriophorum scheuchzeri</i>
Stornesle	<i>Urtica dioica</i>	Myrmjølke	<i>Epilobium palustre</i>	Smårørkvein	<i>Calamagrostis stricta</i>
Harerug	<i>Bistorta vivipara</i>	Skrubbær	<i>Cornus suecica</i>	Kildegress (NT)	<i>Catabrosa aquatica</i>
Engsyre	<i>Rumex acetosa</i>	Kvann	<i>Angelica archangelica</i>	Smyle	<i>Deschampsia flexuosa</i>
Småsyre	<i>Rumex acetosella</i>	Hundekjeks	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Kveke	<i>Elymus repens</i>
Tangmelde	<i>Atriplex prostrata</i>	Fjellkrekling	<i>Empetrum nigrum hermaphroditum</i>	Sauesvingel	<i>Festuca ovina</i>
Kildeurt	<i>Montia fontana</i>	Skogstjerne	<i>Trientalis europaea</i>	Rødsvingel	<i>Festuca rubra</i>
Fjellarve	<i>Cerastium alpinum alpinum</i>	Østersurt	<i>Mertensia maritima</i>	Strandrug	<i>Leymus arenarius</i>
Snauarve	<i>Cerastium alpinum glabratum</i>	Fjelløyentrøst	<i>Euphrasia frigida frigida</i>	Tunrapp	<i>Poa annua</i>
Skogarve	<i>Cerastium fontanum fontanum</i>	Småengkall	<i>Rhinanthus minor</i>	Seterrapp	<i>Poa pratensis alpigena</i>
Strandarve	<i>Honckenya peploides diffusa</i>	Storveronika	<i>Veronica longifolia</i>	Smårapp	<i>Poa pratensis subcaerulea</i>
Rød jonsokblom	<i>Silene dioica</i>	Ryllik	<i>Achillea millefolium</i>	Taresaltgress	<i>Puccinellia capillaris</i>
Strandsmelle	<i>Silene uniflora</i>	Nyseryllik	<i>Achillea ptarmica</i>		
Saftstjerneblom	<i>Stellaria crassifolia</i>	Strandbalderbrå	<i>Matricaria maritima</i>		
Vassarve	<i>Stellaria media</i>	Setergråurt	<i>Omalotheca norvegica</i>		
Skogstjerneblom	<i>Stellaria nemorum</i>	Gullris	<i>Solidago virgaurea</i>		
Soleihov	<i>Caltha palustris</i>	Løvetann	<i>Taraxacum sp</i>		
Engsoleie	<i>Ranunculus acris</i>	Engfrytle / Seterfrytle	<i>Luzula multiflora</i>		
Setersoleie	<i>Ranunculus hyperboreus</i>	Aksfrytle	<i>Luzula spicata</i>		
Krypsoleie	<i>Ranunculus repens</i>	Reinfrytle	<i>Luzula wahlenbergii</i>		
Skjørbruksurt	<i>Cochlearia officinalis officinalis</i>	Nordlandsstarr	<i>Carex aquatilis aquatilis</i>		
Rosenrot	<i>Rhodiola rosea</i>	Østerbottenstarr	<i>Carex halophila</i>		
Nyremarikåpe	<i>Alchemilla murbeckiana</i>	Rypestarr	<i>Carex lachenalii</i>		

VEDLEGG 6

Eiere av bygninger / infrastruktur

Tabell 5: Oversikt over bygninger og eiere i Hornøya og Reinøya naturreservat

Byggtype	Gnr	Bnr	Eier	Plassering
Trapper på tursti	18	4	Fylkesmannen i Finnmark	Hornøya – sørsiden
Flytebrygge	18	4	Vardø Havn KF	Hornøya – vestsiden
Fuglekickerskjul	18	4	Fylkesmannen i Finnmark	Hornøya – vestsiden
Utedo	18	4	Fylkesmannen i Finnmark	Hornøya – vestsiden
Fyr	18	4	Kystverket	Hornøya – fyrstasjon
Maskinhus	18	4	Kystverket	Hornøya – fyrstasjon
Bolig	18	4	Kystverket	Hornøya – fyrstasjon
Uthus	18	4	Kystverket	Hornøya – fyrstasjon
Maskinhus taubane	18	4	Kystverket	Hornøya – fyrstasjon
Naust	18	4	Kystverket	Hornøya – landinga
Naust	18	4	Kystverket	Hornøya – landinga
Gamme – “Trygga”	18	3	Vardøhus festning	Reinøya – Gambukta
Gamme – “Hygga”	18	3	Vardøhus festning	Reinøya – Gambukta

VEDLEGG 7

Tiltaksliste

Tiltak	Ansvarlig	Tidsplan	Kostnad	Merknad
Skjøtsel- og forvaltningstiltak				
Vedlikehold av infrastruktur	FM/SNO	Ved behov		
Legge kokosmatter på siste del av Hornøya-stien	SNO	2014	10 000	
Utskifting av taugjerder langs stien på Hornøya	SNO	2014	25 000	
Kartlegging og bekjempelse av mink i reservatet	FM/SNO	Løpende		
Utbedring og vedlikehold av fuglekickerskjulet	FM/SNO	2015		
Overvåking				
Overvåke sjøfuglbestandene på Hornøya	NINA Tromsø	Årlig		
Taksering av sjøfuglbestandene på Reinøya	FM/SNO	2013	50 000	Hvert 3. år, med start i 2013
Overvåke vegetasjonen	SNO	Løpende		
Naturtypekartlegging (NiN)	Ecofact	2013		Utført
Informasjon				
Utskifting av gamle og slitte skilt	FM/SNO	Ved behov		
Informasjonsvideo i Vardø Havn	VVV-prosjektet/Vardø Havn	2014	25 000	Utført
Artsplakat i fuglekickerskjul	FM/SNO	2013	5 000	Utført
Nye verneområdeskilt i henhold til ny skiltmal	FM	Etter ny verneforskrift	10 000	
Verneområdeskilt i Vardø havn	FM	Etter ny verneforskrift	5 000	
Forskerne må uniformeres	SEAPOP/UIT			
Annet				
Revisjon av verneforskrift	FM	2014/2015		

VEDLEGG 8

Verneområdekart

